

MAKTENS ORD – VEM HÄRSKAR ÖVER DIG?

Christophe Premat

Maktens ord

VAD ÄR EN DISKURS?

- Skillnaden mellan diskurs och språk. Diskurs / tal / språk
- Exempel: debatt / tal / kommunikation / diskussion
- *Discursus* (från / till), orientering. **Argumentation** (att övertyga och övertala). Förnuft / känslor
- **Retoriska traditionen**, en diskurs måste ha en effekt bland de åhörarna (*Captatio benevolentiae, dispositio*)
- Cicero, första diskurs mot Catalina (Konspiration). Cicero anklagar Catalina, han ger exempel på hur konspirationen byggdes.
- Diskursiv formation = disposition av ord och meningar i en kontext
- **Diskursanalys**, en disciplin som växte fram på 1960-talet / **Critical Discourse Analysis** (Fairclough, 1998)

VAD ÄR EN DISKURS?

- (1) En diskurs = en text i en viss **social situation (interaktion)**. En diskurs = en text + en kontext. **Sociopragmatik (kommunikations etnografi)**
- Hur man använder språk för att påverka verkligheten. **Uttryck (utterances)**. Man använder språket för att påverka åhöraren. Interaktion med en publik (publiken skulle kunna påverka).
https://www.youtube.com/watch?v=wWlBctz_Xwk (Ceaulescus tal, 21 december 1989, från 2'02 till 3'18). (Machiavel, *umori*). *Umori* som gör att talets ram förstörs. (År 1978 kommenterade Foucault vad som Machiavel skrev i *il Principe* (1532) och *Discorsi sopra la prima deca di Tito Livio*. (*Sécurité, territoire, population*). Maktbalans (diskurs *equilibrium*).
- (2) Diskurs = **artikulation** mellan språk och tal. Hur man använder språket i en viss kontext
- (3) En diskurs är inte ett uttalande (en mening, en sats kan inte vara en diskurs).

DISKURSER

- En ideologisk positionering ("en nationalistisk diskurs", "en neoliberal diskurs")
- En stil (en journalistisk diskurs, en teologisk diskurs)
- En diskurs av en viss kategori (en **diskursiv praktik**)
- Funktion av diskurs (en **polemisk** diskurs, en **kritisk** diskurs)

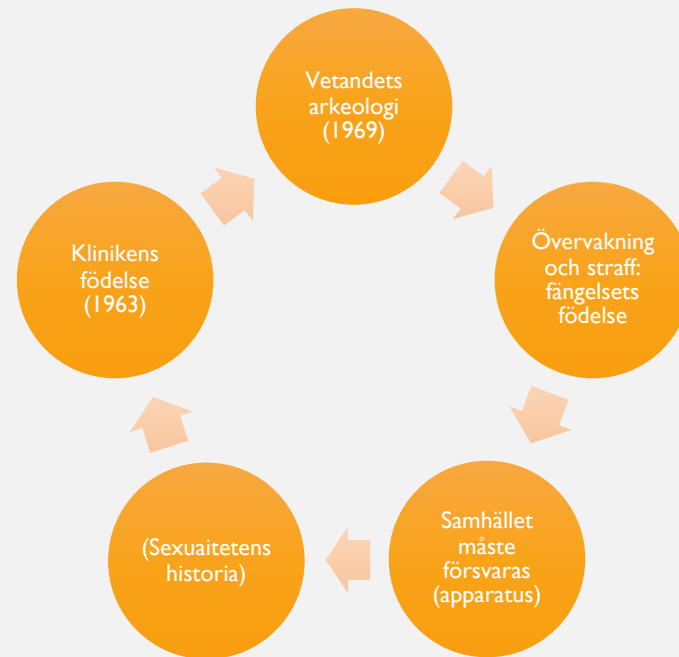
MAKTENS ORD / MAKTENS MASKOR

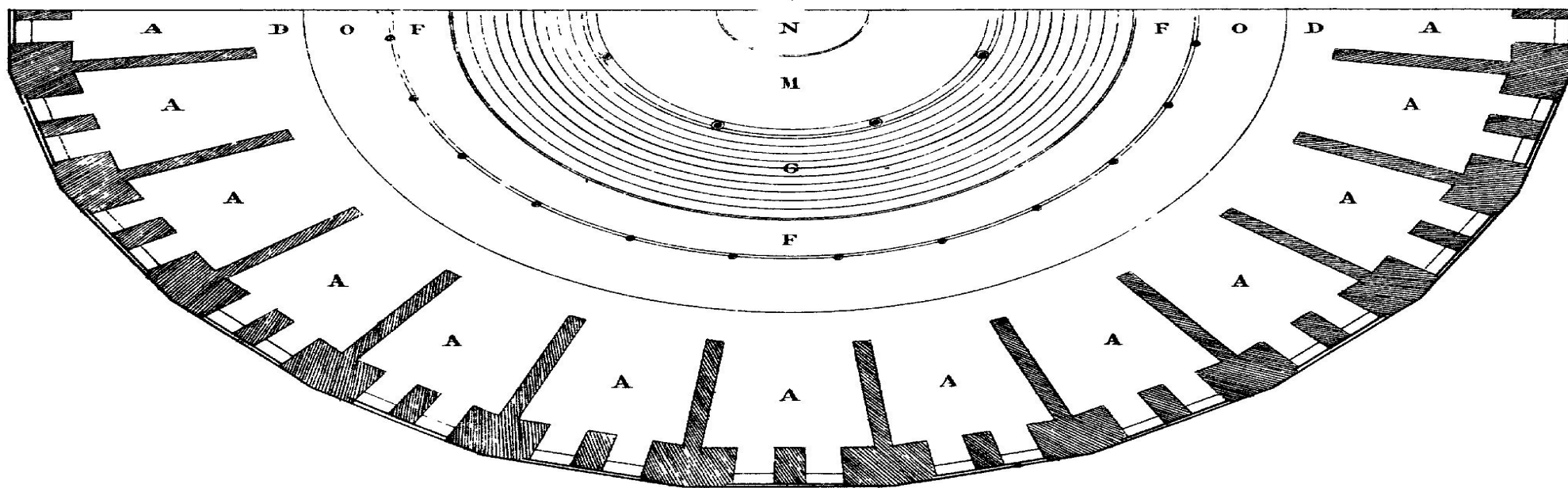
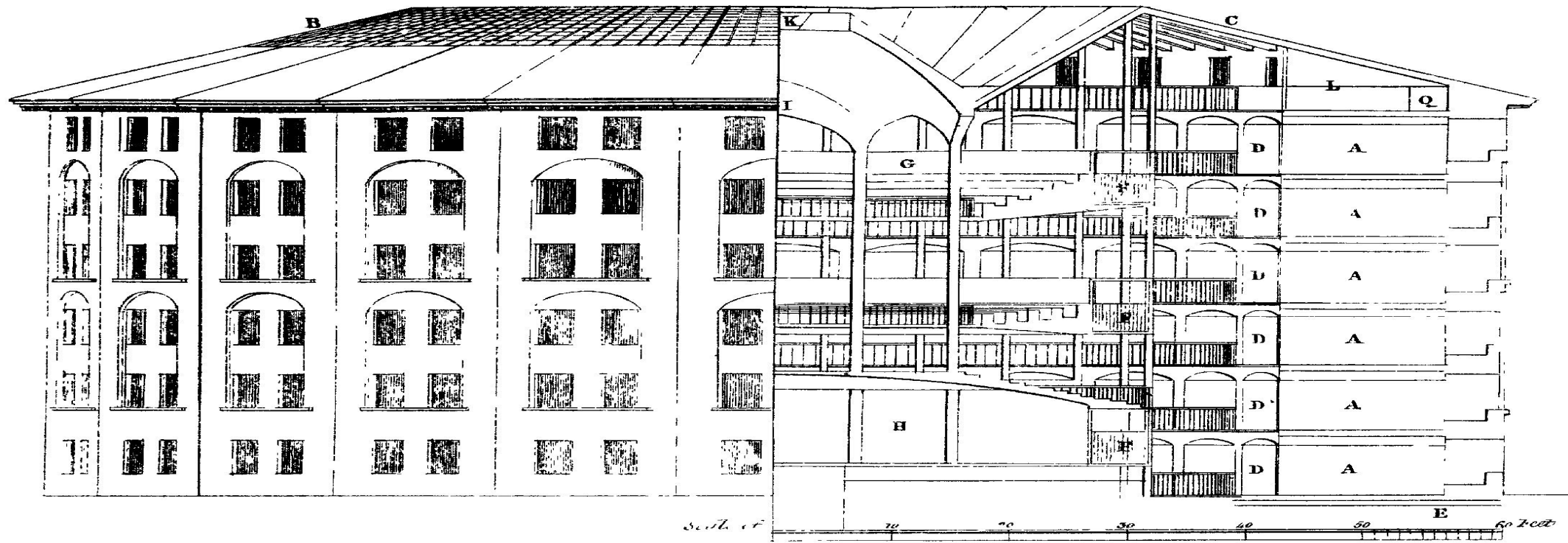
- Foucault, diskurs = en serie av maktrelationer. En dynamik i sig. Makten ska inte förstås bara med lag och förbud
- **Normer** = disciplinering, en organisation av vad man vet. I våra samhälle börjar man styra mer med normer än med lag (Foucault, *il faut défendre la société*). (Foucault, 2008).
- Makten ska belysas med begreppet **styrningen (sammanhållning)**
- Systematisk relation mellan **styrningen** och **diskursen**
- **Diskurs: en text i en viss situation som styr**
- Exempel med biopolitik (förhållandet mellan politik och biologi). **Biopolitik** är en utveckling av politik där man styr våra kroppar (den medicinska diskursen). Georges Canguilhem, (1943) *le normal et le pathologique*

BIOPOLITIK

- Hur en makt styr vårt sätt att leva (syn på livet / döden, reglering av våra kroppar)
- Foucault använder termen som skapades av Rudolf Kjellén, en svensk statsvetare som tar en **metafor** av en organism för att förstå hur staten fungerar.
- Föreläsning 24 januari 1979. "den liberala regeringskonsten" (Foucault, 2014: 65)

FOUCAULTS VERK (ARKEOLOGI)

FOUCAULTS SEMINARIER (COLLÈGE DE FRANCE)

- Séminaire (1970-1971). *Leçons sur la volonté de savoir*
- Séminaire (1973-1974). *Le Pouvoir psychiatrique. Cours au Collège de France*
- Séminaire (1974-1975). *Les anormaux*
- Séminaire (1975-1976) *Il faut défendre la société*
- Séminaire (1977-1978). *Sécurité, territoire, population*
- Séminaire (1978-1979). *Naissance de la biopolitique*
- Séminaire (1979-1980). *Du Gouvernement des vivants: cours au Collège de France*

FOUCAULTS SEMINARIER (COLLÈGE DE FRANCE)

- *Seminarier (1980-1981). Subjectivité et vérité*
- *Seminarier (1981-1982). L'herméneutique du sujet*
- *Seminarier (1982-1983). Le gouvernement de soi et des autres*
- *Seminarier (1983-1984). Le Courage de la vérité. Le Gouvernement de soi et des autres II.*

PRAKTISK ÖVNING I (10 MINUTER)

- Ta ett exempel av en medicinsk diskurs som du skulle vilja studera. Vilken metod skulle du använda och varför?
- Tänk på perioden, aktörerna och korpusen.

PRAKTISK ÖVNING 2

- Abstracts. Exempel (Johanna Bäckström). 2016. <https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/8891882>
- *Det sjuka könet : en analys av den svenska medicinska diskursen kring intersex*
- Hur medicinen ser på och benämner intersexpersoner, d.v.s. personer som föds med kroppsliga variationer gällande könskaraktäristika, inklusive hormonella och/eller anatomiska och kromosomala variationer, vilka inte avläses som typiskt manliga eller kvinnliga får direkta konsekvenser för dessa människor i form av kirurgiska ingrepp och andra behandlingar. Ofta sker ingreppen på barn som inte har möjlighet att samtycka och höjs på sistone som ett brott mot deras mänskliga rättigheter.

PRAKTISK ÖVNING 2 (ABSTRACTS)

- Varje person har en abstract och analyserar metoden och hur abstracten formuleras.
- Vilken titel skulle ni ge till abstracten?
- Hur används diskursanalysen i den här abstracten?

PRAKTISK ÖVNING 2 (ABSTRACTS)

- https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/24271/1/gupea_2077_24271_1.pdf
- <http://www.uppsatser.se/uppsats/b70be63acd/>
- <http://www.uppsatser.se/uppsats/fc4d5adab3/>
- <http://www.uppsatser.se/uppsats/4a3f784195/>
- <http://www.uppsatser.se/uppsats/82d60ee843/>
- <http://www.uppsatser.se/uppsats/26d8e9a217/>
- FaR-arrangörer har ordet! : -En diskursanalytisk intervjustudie kring Fysisk aktivitet på Recept
- Hur man ska organisera en abstract (Thomson, Kamler, 2013)

MAKTENS ORD / MAKTSTRUKTUR

- Frågeställning: är det **ordens disposition** som gör en viss effekt eller återspeglas diskursen en **existerande maktstruktur**?
- 1) Diskurs ordning
- 2) Diskurs och hierarki
- 3) Diskursens legitimering (**scenografin**)

DISKURS ORDNING

- Aristotle, *De interpretatione (Peri Hermeneias)*
- Relation mellan språk och logik
- *Logos* = organisation av propositioner som utformar meningen
- *Logos*. Förmåga att reflektera
- En mening innehåller namn (konventioner) och verb (tidsperspektiv)
- *Logos apophantikos*: en mening som innehåller en affirmation eller en negation.
- En sats kan inte ha en motsats (till ex. : huset är vit eller inte vit)
- **Organon** = Logik är ett verktyg för filosofin och vetenskap (sanningen)

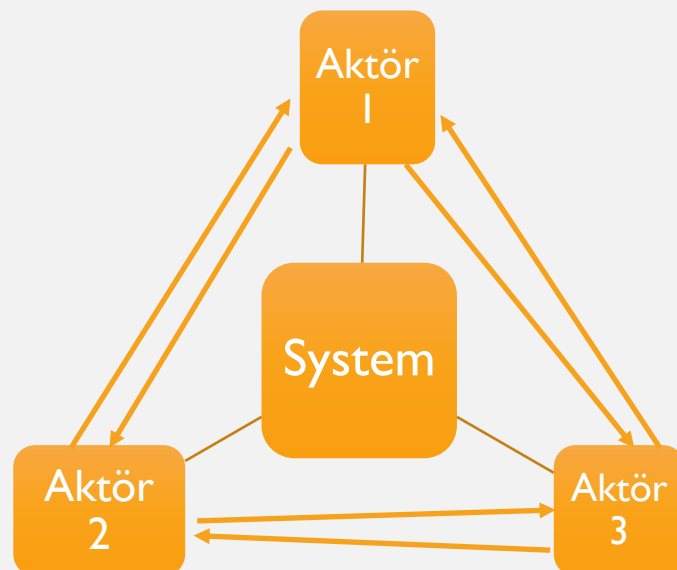
DISKURS ORDNING

DISKURS OCH HIERARKI

- Diskurs = text / kontext. Alltid en (o)medveten **referens** till annan diskurs. Man behöver inte känna till alla diskurser, men en diskurs är en en positionering i en **maktstruktur**.
- En maktstruktur = relationer mellan vissa aktörer i ett system (*Sociology of organizations*, Crozier, Friedberg). Bourdieu (**agenter**)
- Problematisk positionering i maktstrukturen. Albert Hirschman (Hirschman, 1970) definierade tre möjliga attityder, **exit, voice, loyalty**

CROZIER, FRIEDBERG (1980)

Lojalitet

Förtroende
(replikation av
makstrukturen)

Exit

Voice

Jag har svårt att anpassa
mig till organisationen=
jag byter själv

Exit (ingen protest)

Jag ska höja min röst för
att bekämpa strukturen
och för att förändra
systemet

DISKURS OCH HIERARKI

- Castoriadis (1975). *The imaginary signification of society*. Det sociala imaginära: en serie av **föreställningar / känslor / målsättningar**. Normer som har betydelse för en grupp eller ett samhälle. *Nomos* (lag + beteende).
- En diskurs uttrycker en ordning som reflekterar det sociala imaginära. En kulturell bedömning av vad en diskurs innehåller (relation till den **socio-historiska aspekten**)
- Exempel: Katalunien, Kungens tal, 4 oktober 2017 ("Con sus decisiones han vulnerado de manera sistemática las normas aprobadas legal y legítimamente, demostrando una deslealtad inadmisible hacia los poderes del Estado")
https://politica.elpais.com/politica/2017/10/03/actualidad/1507058161_929296.html

DISKURS OCH HIERARKI

- <https://www.youtube.com/watch?v=2fPnD6YzhGk> (Carlos Puigdemonts tal, 4 oktober 2017)
- Exit / Voice / Loyalty
- Loyalty : **institutioner** (Katalunien, självstyre inom Spanien)
- Voice: en **röst** för självständighet (folkomröstning)
- Exit: ny val, parlamentet upplöstes (Puigdemonts situation)
- *Imagined community* (Anderson)

DISKURS OCH HIERARKI

- Vikten av en interaktion (débat entre deux tours, 3 maj 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=iOAbBdIWgz0>, 2'37)
- Användningen av preterition (*praeteritio*). Man nämner en argument som man ska utelämna.
- **Talhandlingsteori** (Searle, Austin) efter "the linguistic turn"
- Den **performativa** dimensionen (Austin, 1975) (när yttranden blir en handling = talhandling)
- Talhandlingsteori betonar att
 - språket används till mycket mer än att göra påståenden och beskriva verkligheten.
 - yttranden kan oftast inte sägas vara sanna eller falska.
 - Vi utför olika typer av handlingar med yttranden i "påståendeform" (frågor, löften, varningar etc.)

DISKURS OCH HIERARKI

- Enligt Austin, performativer analyseras utifrån lyckosamhet
- **Performativer** skiljer sig från påståenden (**konstativer**). Konstativer är falska/sanna
- Austin kom med tiden att bortse från distinktionen mellan konstativer och performativer och betrakta även konstativer som **talhandlingar** som kan utvärderas i termer av lyckosamhetsvillkor.

DISKURS OCH HIERARKI

- *Etos*. Sättet att vara (disposition).
- https://www.youtube.com/watch?v=Eau5_Gi3icQ (Propaganda). Exempel av en scen av manipulation
- Edward Bernays (den som har skapat "public relations"...)
- Edward Bernays (1891-1995). Han använde känslor för att marknadsföra en produkt. (Hur man kan ha makt med en marketing diskurs)

VI LÅTER SVERIGE VARA I FRED.

It takes the world long enough to find out
it takes the world a long time to find out
it takes the world a long time to find out
it takes the world a long time to find out
it takes the world a long time to find out
it takes the world a long time to find out
it takes the world a long time to find out
it takes the world a long time to find out
it takes the world a long time to find out
it takes the world a long time to find out

Utslag
Utslag

VI LÅTER SVERIGE VARA I FRED.

Vi finns där. Varje dag, dygnet runt, året om.
Vi övar för det vi vet behövs idag, planerar för det
vi vet krävs imorgon och anpassar oss till den
utveckling vi inte kan förutse. Allt för att ditt liv ska
fortsätta som vanligt – i det öppna Sverige vi vant
oss vid att leva i. Se hur vi säkrar fred och
frihet på forsvarsmakten.se/lfred

Källan: *Le Point*, 24 oktober 2011

DISKURS OCH HIERARKI

- Foucault, arkipelag av olika makter.
- **Heterogena maktformer**
- ”Då kan vi inte tala om makten om vi ska göra en maktanalys, vi måste tala om makterna och försöka lokalisera dem och deras specifika historiska och geografiska plats” (Foucault, 2008: 209)
- En makt tendens i olika institutioner och olika procedurer = den utformar en diskurs (**disciplinering**). Det är inte hierarkin mellan olika diskurser som är intressant eftersom vi har ett nätverk, men det är **regleringen** som är en utformande kraft. Man kan arbeta i ett genealogiskt perspektiv.
- **Regementalitet**

PRAKTISK ÖVNING 3

- Ge återkoppling till uppgiften som ni läser med en rekommendation för att förbättra innehållet i samband med diskursanalytiska teorier

DISKURSENS LEGITIMERING

- En diskurs har en tendens att legitimera en existerande makt. Diskursen rättfärdigar en maktstruktur som existerar.
- En diskurs säkerställer en viss ordning genom att använda **symboler** och **myter**. Roland Barthes (semiologi). Myter av den "petit bourgeois" som existerar i vardagens diskurs (journalistik.). Användningen av **tautologin** (*Racine est Racine*). En diskurs = en serie av *topoi* som man sällan ifrågasätter
- Mytologin = små berättelse som upprepar en "**essens**" (En diskurs är en omedveten struktur som man replikerar). Exemplet med "tour de France" (där löparna identifieras med en kraft). **Personifiering** av en kraft
- Skillnaden mellan "*langue*" och "*langage*" (Barthes)

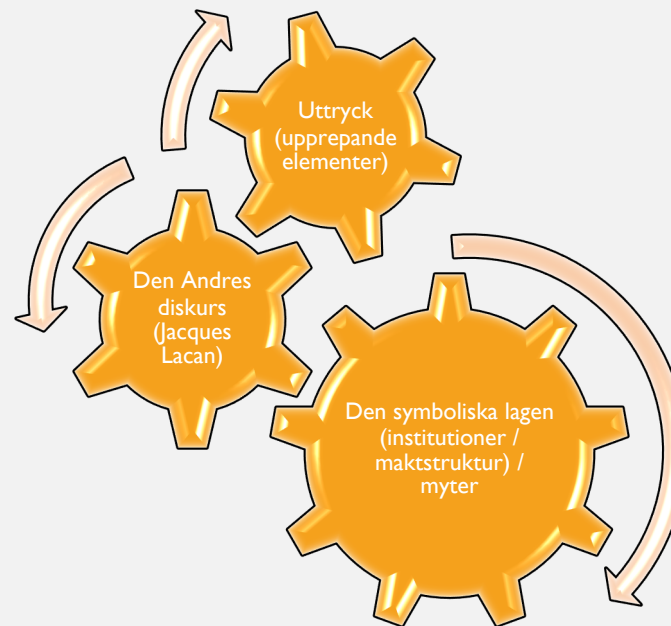
DISKURSENS LEGITIMERING

- Critical Discourse Analysis. Interaktionen mellan kontext och etos (*opportunities*)
- “examine how the ways in which we communicate are constrained by the structures and forces of those social institutions within which we live and function.” (Fairclough 1995: vi)
- Barack Obama, *speech to the nation* (20 Januari 2013)
- “We remain a young nation, but in the words of Scripture, the time has come to set aside childish things.” (Corinthians 13).
- Hugo Chavez, 2006, discurso en ONU
- <https://www.youtube.com/watch?v=kLsH2dOGjUk>

DISKURSENS LEGITIMERING

- **President Obama's speech -State of the Union Address (12 Jan. 2016)**
- • "We've protected an open internet, and taken bold new steps to get more students and low- income Americans online. We've launched next- generation manufacturing hubs, and online tools that give an entrepreneur everything he or she needs to start a business in a single day"
- Speech of the governor of the Bank of England (24 juni 2016)
<https://www.theguardian.com/business/live/2016/jun/24/global-markets-ftse-pound-uk-leave-eu-brexite-live-updates>

DISKURSENS LEGITIMERING

DISKURSENS LEGITIMERING

- Den **Andres diskurs** (discours de l'Autre)= förbud / grund normer. En **grunddiskurs** som uttrycks.
- Genusperspektivet. Maktrelation som könsrelation (hur en ideologisk tanke kan styra sättet att agera sedan). Hur en makt byggs (grunddiskurs). Man behöver nedmontera diskursen för att förstå hur den styr(s)
- Vi upprepar en **grund disposition** ("dispositif"). Här kan man analysera hur **minnesprocesser** används i själva diskursen. Vi lever under en period där man har hela tiden en koppling till det förflutna (Nora, 1996, "era of communication").
- **Imiterande processer**. "Language-of-state" (Anderson, 1983, 78). Nationalism (en diskurs, "print language") som växer fram i olika arenor. Den socio-historiska dimension (Clouscard, 1972: 9) är viktig för att undvika en formell replikation av en **grunddiskurs**

DISKURSENS LEGITIMERING

- Minnesprocesser som används för att förstärka känslor (sorgearbete)
- Sociala medier (cirkulering av diskurser i form av texter, ikoner och bilder)
- Attentatet i Nice (14 Juli 2016). Analys av känslor inom Twitter.
- Man ser att det finns en bearbetning av bilder efter 4 månader (*Re-nationalizing pattern*).
- Anderson, 1983. Imagined communities.

[illegible]

14 JUILLET 2016

Precedent

Suivant

My thoughts and prayers go out to everyone affected by this tragedy [#PrayForNice](#)

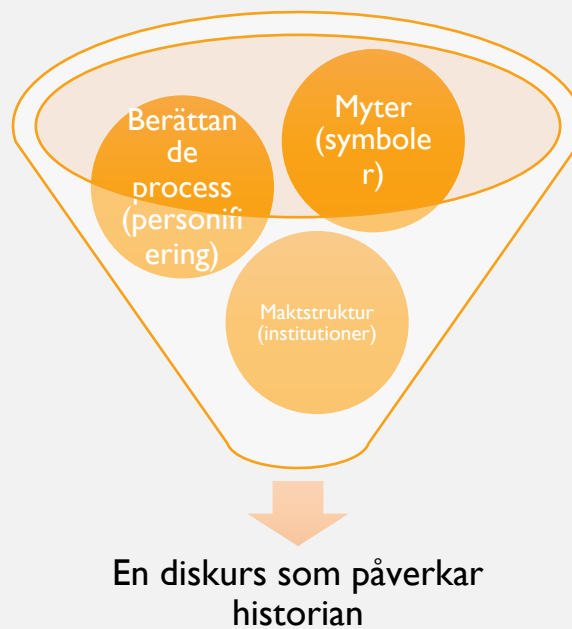
DISKURSENS LEGITIMERING

- **Gabriel Tarde (1921)**
- Imitation : en naturlig process. Ideologier (idéer). Exemplet med antisemitismen i Frankrike i slutet av 1880-talet. Utvecklingen av pressen, tidningar. *Je suis partout* (tidning från extremhögern). Den antisemitiska rädslan kunde sprida ut i olika område på grund av den **tekniska utvecklingen**.
- Diskurs tekniska möjligheter (tryckförordning + fotografering + television + digitalisering). Man kan duplicera och ha en större effekt
- Walter Benjamin (1892-1940). Konst som tappar sin autenticitet med möjligheter att kopiera.

DISKURSENS LEGITIMERING

- Vad skiljer en nationalistisk diskurs från en diskurs om nationella identiteten? (Andersson). "imagined communities" (den föreställda gemenskapen). Tönnies (*Gemeinschaft / Gesellschaft*)
- "imagined community" = hur en gemenskap som nation kunde bli en fast struktur i historien. Tolkning av historien. Den marxistiska misslyckande : en återvinning av en gammal struktur som nation. Minnesprocesser i de existerande diskurserna (**upprepning**).
- Marx (ledarskap + diskurs: en **maktform** som upprepas i historia med en komisk replikation). *Louis Bonapartes 18 Brumaire*
- En politisk diskurs om nationella identiteten (ram + rollspel). Presidentvalet i Frankrike (varje kandidat visar en bild av landet för att bli den valda landsfadern).
- *Founding Fathers* (grundarna). En konstitutionell ram som legitimerar andra

DISKURSENS LEGITIMERING

DISKURSENS LEGITIMERING

- Scenografin är väldigt viktig för att mäta en etos. Dispositionen + den **preverbala** dimensionen (gester...) (Goffman, 1967). En **stil**
- <https://www.youtube.com/watch?v=Q8LjERqsXhM>
- Rey de España Calla a Hugo Chavez ¿Por qué no te callas?
- Dispositions analys. Exemplet med *National Rifle Association*,
<https://www.youtube.com/watch?v=hJo2xlmT29I>
- **Bourdieu** (olika sociala nivåer, predispositioner som finns i hur man konstruerar scenografin). Alla aktörer har inte samma **pondus (maktrelation)** som (av)legitimerar en diskurs)
- Bourdieu (*Om televisionen : följd av Journalistikens herravälde*). 1988

DISKURSENS LEGITIMERING

- Diskursens legitimering : en maktstruktur som diskursen visar. Poulantzas (1982) = en ”**struktur-institution**” för att benämna relationen mellan institutioner och strukturen. Struktur-institution är som en matris som organiserar verklighetens förståelsen. Strukturen existerar inte utanför institutioner.

SLUTSATSER

- Hur ska man analysera en diskurs? **Kontext + aktörer (interaktion) + scenografi (medium)**
- Vilka ord som används / formuleringar / tankefigurer (preterition)
- En grunddiskurs använder **symbolisering** för att ha en effekt i den sociala verkligheten
- En ordning : en disciplinering där normer syns. Diskursanalys : se vilka **normer** som illustreras.

REFERENSER

- Anderson, B. (1983). *Imagined communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso
- Bourdieu, P. (1998). *Om televisionen : följd av Journalistikens herravälde*. B. Östlings bokförl. Symposion
- Canguilhem, G. (2013). *Le normal et le pathologique*. Paris: PUF. (Första publ. i 1943)
- Castoriadis, C. (1975). *L'institution imaginaire de la société*. Paris: Seuil.
- Clouscard, M. (1972). *L'être et le code*. Paris: Mouton.
- Crozier, M., Friedberg, E. (1980). *Actors and Systems. The Politics of collective action*. Chicago: Chicago University Press.
- Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis: the critical study of language*. London: Longman.
- Fairclough, N. (1998). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.

REFERENSER

- Foucault, Michel (1993) *Diskursens ordning: installationsföreläsning vid Collège de France den 2 december 1970*. Eslöv: Symposion.
- Foucault, M. (2008) *Diskursernas kamp*. Texter i urval av Thomas Götselius & Ulf Olsson. Eslöv: Symposion.
- Foucault M. (2008). *Samhället måste försvaras*. Hägersten: Tankekraft.
- Foucault, M. (2014). *Biopolitikens födelse. Collège de France 1978-1979*. Hägersten: Tankekraft förlag.
- Goffman, E. (1967) *Interaction Ritual: Essays on Face-to-Face Behaviour*. New York: Doubleday Anchor Books.
- Hirschman, A. O. (1970). *Exit, Voice, and Loyalty, Responses to Decline in Firms, Organizations and States*. Cambridge: Harvard University Press.
- Kjellén, R. (1916). *Politiska handböcker. Staten som livsform*. Stockholm: Geber..
- Lacan, J. (1966). *Écrits*. Paris: Seuil.
- Marx, K. (1946). *Louis Bonapartes 18 Brumaire*. Svensk översättning. Stockholm: Arbetarkulturs förlaget.

REFERENSER

- Nora, P. (1996). "The Era of Commemoration". In : Pierre Nora & L. Kritzman (eds.) *Realms of Memory: The construction of the French Past* Vol. 3. New York: Columbia University Press : 609–637.
- Poulantzas, N. (1982). *Pouvoir politique et classes sociales*. Paris : Maspero.
- Tarde, G. (1921). *Les lois de l'imitation: étude sociologique*. Paris: Alcan.
- Thomson, P., Kamler, B. (2013). *Writing for peer reviewed journals: strategies for getting published*. London: Routledge.
- Tönnies, F. (1971). *On sociology: pure, applied and empirical: selected writings*. Chicago: University of Chicago.
- Urmson, J.O, Sbisà M. (1975). *How to do things with words*. J.L. Austin, 2nd. Cambridge: Harvard University Press.